

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԾՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՌԱՄԿԱՎԱՐԱԿԱՆ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԱԶԳ»Ի

Սեպտեմբեր 1919

ՊՕՍՏՆ

ԾՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՌԱՄԿԱՎԱՐԱԿԱՆ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԱԶԳ»Ի
Սեպտեմբեր 1919
ՊՕՍՏՕՆ

ՆԱԽԱԲԱՆ

Հայ Ազգին արդի քաղաքական պահանջներուն ընդառաջ երթալու համար Ազգային Քաղաքական զօրաւոր կազմակերպութեան մը պէտքը զգալի եղած էր ժամանակէ մը ի վեր: Այսպիսի կազմակերպութիւն մը երևան բերելու բաղձանքով՝ Ամերիկահայ զանազան գաղութներու ոչ-կուսակցական տարրերուն և արդէն գոյութիւն ունեցող երկու ազգայնական կուսակցութիւններու միջև տեղի ունեցան կարգ մը բանակցութիւններ: Վերակազմեալ Հնչակեան Կուսակցութիւնը, իրեն յատուկ պատճառներով, ի վիճակի չ'ըզգաց առաջադրուած նոր կազմակերպութեան մասը կազմել: Հ. Ս. Ռ. Կուսակցութեան և ոչ-կուսակցականներու լիազօր ներկայացուցիչներու միջև շարունակուած բանակցութիւնները համաձայնութեան մը յանգած ըլլալով՝ հիմնուեցաւ նոր կազմակերպութիւնը, Ազգային Ռամկավարական Կուսակցութիւն անունով:

ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքակրթութիւնը կը ձգտի իրագործել մարդկային ընկերութեան ազատութիւնն ու երջանկութիւնը գործակցական սկզբունքին կիրառութեամբը:

Ընկերային յառաջդիմութեան այս գերագոյն նպատակը կրնայ միայն իրագործուիլ ցեղային ինքնուրոյն մշակոյթի զարգացմամբ:

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԵՒ ԱԶԳ

Հայրենիքը ազգի մը տունն է՝ բնական ու պատմական յիշատակներով և ցեղային մասնայատուկ մշակոյթով նուիրագործուած աշխարհագրական որոշ սահմաններու մէջ: Զայն չէնցնել ու գեղեցկացնել նոյն ազգի զաւակներուն ո՛չ միայն անբռնարարելի իրաւունքը, այլ և նուիրական պարտականութիւնն է:

Հայրենասիրութիւնը գերազանցօրէն մարդկային առաքինութիւն մըն է:

Ազգը ամբողջական միութիւն մըն է, որուն հաւաքական շահերը միշտ գերադաս են անհատական և դասակարգային առանձնաշնորհումներէ:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կառավարութիւնը՝ ժողովրդային վեհապետութեան հեղինակութեամբ օժտուած՝ պարտի ստանձնել ո՛չ միայն ազգային պաշտպանութեան պատասխանատուութիւնը, այլ և տնօրինել ընկերային արդարութիւն յառաջացնող օրէնքներ և հաստատութիւններ, և այդ կերպով արգիլել անսանձ շահագործումները, խափանարար մենաշնորհները և այլ և այլ տնտեսական անարդարութիւնները, յօգուտ հանրային բարօրութեան:

ՕՐԷՆՔ

Օրէնք և Սահմանադրութիւն՝ միշտ ենթակայ բնաշրջական բարեփոխումներու՝ կը ծառայեն իբրև ուղեցոյց խաղաղ և կանոնաւոր զարգացման ու կը փրկեն հայրենիքը անիշխանութեան կործանարար չարիքներէն: Ազգերու կեանքին մէջ օրէնքը կը կատարէ դաստիարակի պաշտօնը՝ առաջնորդելով յառաջդիմական նորանոր քայլերու և քաղաքակրթական նուաճումներու:

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպութիւնը անհատական ոյժերը արդիւնաւորող միջոցն է: Ազնիւ և գեղեցիկ բաղձանքներ ու տրամադրութիւններ դատապարտուած են ապարդիւն մնալու առանց կազմակերպուած և ներդաշնակ ջանքերու:

Հրաւէր կը կարգանք ամէ՛ն պարտաճանաչ Հայու գործակցելու Կուսակցութեանս հետ անոր հայրենաշինական նպատակներուն և ձեռնարկներուն մէջ:

Հայրենակիցնե՛ր,

Այսօր, երբ անհուն զոհողութիւններու գնով Հայ Ազգին դարերու երազը կ'իրականանայ, և գերութեան տառապանքներէն փրկուած Մայր Հայրենիքին առջև կը բացուի ազատութեան և յառաջդիմութեան նոր արշալոյսը. այսօր, երբ Հայ ժողովուրդը պատմական նոր շրջանի մը գիտակցութեամբ պարտականութիւն կ'ըզգայ բոլորանուէր ճիգերով փութալ ղէպի վերականգնումի սրբազան գործը, Ազգային Ռամկավարական Կուսակցութիւնս՝ իբրև քաղաքական կազմակերպութիւն՝ կ'ուխտէ նուիրուիլ Հայկական ազատ քա-

ղաքակրթութեան մը խոչալին, որուն հաւատքովը ներշնչուած պայքարեցան մեր հերոսները և ինկան մեր նահատակները:

Ազգային Ռամկավարական Կուսակցութիւնը, որուն Ծրագիրը կը յանձնենք հանրային դատողութեան, օրուան պահանջներուն ծառայելու պարտականութենէն թելադրուած՝ կը հրաւիրէ գործակցութիւնը ազգանուէր բոլոր կազմակերպութիւններուն, որոնք այլ և այլ կերպերով նուիրուած են Հայաստանի ազատութեան և վերաշինութեան գործին: Փոխադարձաբար այս կուսակցութիւնը իր գործակցութիւնը կը խոստանայ այն բոլոր մարմիններուն, որոնց ուղղութիւնը և գործունէութիւնը չեն հակասեր իր հետապընդած նպատակներուն:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՌԱՄԿԱՎԱՐԱԿԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մայիս, 1919,
Պոսթօն

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր
ԱԶԳԱՅԻՆ ՌԱՄԿԱՎԱՐԱԿԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ԱՆՈՒՆ

Կուսակցութեան անունն է Ազգային Ռամկավարական Կուսակցութիւն :

ՆՊԱՏԱԿ

Կուսակցութեան նպատակն է,

1.— Ապահովել և պահպանել պատմական Միացեալ Հայաստանի անկախութիւնը :

2.— Աշխատիլ անկախ հայրենիքին քաղաքական, տնտեսական և բարոյական վերականգնումին :

3.— Ծառայել հայկական լուսամիտ քաղաքակրթութեան մը զարգացման :

ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱԶՄ

Կուսակցութիւնս, հիմնուած ըլլալով ժողովրդային վեհապետութեան և քաղաքացիական հաւասար իրաւունքներու սկզբունքին վրայ, կը ջատագովէ Սահմանադրական Հանրապետութիւնը՝ իբրև պետական ձև Հայրենիքի կառավարութեան : (Ծան. 1)*

(*) Ծանօթութիւնները տե՛ս վերջին մասին
մէջ :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴԱԻԱՆԱՆՔ

1.— Ամեն Հայ-ֆաղափացիի ֆուէարկութեան հաւասար իրաւունքը՝ Սահմանադրութեամբ որոշուած տարիքէն սկսեալ, առանց սեռի խտրութեան :

2.— Ամեն Հայ-ֆաղափացիի բացարձակ հաւասարութիւնը օրէնքի առջև :

3.— Քուէներու համեմատական թուով ներկայացուցիչ ընտրելու սկզբունքը, որպէս զի ներկայացուցչական մարմիններու կազմին մէջ՝ տիրող մեծամասնութեան հետ՝ իրենց ձայնը ունենան նաև փոքրամասնութիւնները : (Ման. 2)

4.— Զինուորական պարտադիր կրթութիւն, դպրոցական շրջանէն սկսեալ և օրէնքով սահմանուած տարիքներու մէջ, իբրև պայման երկրապահ զինուորական ծառայութեան, և իբրև նախագրուեալան միջոց ազգային պաշտպանութեան :

5.— Հայերէնի գործածութիւնը իբրև պետական լեզու, և իբրև կանխապայման կառավարական բոլոր պաշտօնատարութեան :

6.— Պետութեան և եկեղեցիի անջատում :

ՍՍԱՀՄԱՆԱԳՐԱԿԱՆ ԵՐԱՇԽԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

7.— Ազատութիւն խօսքի, մամուլի, հաւաքումներու, ընկերակցութեան և նամբորդութեան :

8.— Ազատութիւն խզնի, կրօնի և պաշտամունքի :

9.— Անձեռնմխելիութիւն անձի, անբռնարարելիութիւն բնակարանի, ստացուածքի և նամակագրութեան : (Ման. 3)

10.— Օրէնսդիր, Դատական և Գործադիր իշխանութեանց իրարմէ անկախութիւնը՝ պետական ընդհանուր կազմին մէջ : (Ման. 4)

11.— Տեղական ինքնավարութիւն, պետական ընդհանուր օրէնքներու համաձայն :

12.— Ժողովրդային նախաձեռնութեան իրաւունքը,

Ա.— Նոր օրէնքներ առաջարկելու, (Initiative) :

Բ.— Հին օրէնքներ վերաքննելու, (Referendum) :

Գ.— Անհաւատարիմ պաշտօնեաներ յետս կոչելու : (Ման. 5) (Recall) :

ԿՐԹԱԿԱՆ

13.— Հանրային ընդհանուր, ձրի և պարտաւորիչ նախնական և միջնակարգ դաստիարակութիւն Հայաստանի բոլոր երկսեռ մանուկներուն և պատանիներուն համար . իսկ երիտասարդներու և բիտասարդուհիներու ակադեմական, արհեստագիտական ու մասնագիտական ձրի բայց կամաւոր կրթութեան համար՝ պետական ազատ ուսումնարաններու հաստատութիւնը հայրենիքի յարմարագոյն վայրերուն մէջ :

ԸՆԿԵՐԱ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

14.— Օրէնքներ որ կը նպաստաւորեն տնտեսական հաւասար պատեհութիւն և ընկերային արդարութիւն: (Ծան. 6)

15.— Պետական դրամատուններու հաստատումը, ընծայելով դիւրամատչելի վարկ բոլոր դասակարգերուն:

16.— Կանոնաւորումը, պետական հեղինակութեամբ, աշխատութեան և դրամագլուխի փոխադարձ յարաբերութիւններուն:

17.— Հաստատումը պետական ձրի պիւրոներու, իբրև միջնորդ գործին և գործաւորին միջև, ջնջելու համար անգործութեան տնտեսական և ընկերային չարիքները:

18.— Պետական Ապահովագրութեան դրութիւն մը, պաշտպանելու համար աշխատաւոր գանձանքի դասակարգերը՝ ընդդէմ անգործութեան, հիւանդութեան, արկածի, հրդեհի, ծերութեան և մահուն: Պետական ապահովագրութիւն նաև ընդդէմ բնական պատահարներու, ինչպէս՝ երաւտ, հեղեղ, կարկուտ և այլն, հողագործ բնակչութեան մասնաւոր պաշտպանութեանը համար: (Ծան. 7):

19.— Տնօրինութիւնը արդար և ազդեցիկ միջոցներու, որ պիտի նպաստէ երկրագործական և առտնին փարտաբարութեան արդիւնաբերութիւններու զարգացման:

20.— Արդիւնագործումը, պետական գոնորոյի տակ, երկրին բնական հարստութիւններուն, ինչպէս՝ հանքեր, անտառներ, ջուրեր, արօտներ, և այլն:

21.— Գեկավարումը, ազգին հաւելոյն, հանրային մեծաւորներու, ինչպէս՝ քղթատարութիւն, հեռագիր, հեռախօս, երկաթուղիներ, լայնի և ջուրի մատակարարութիւն, և այլն:

22.— Զուտ շահադիտական նպատակներու համար հողային մեծաւորներու օրէնքով արգելումը, և արդի հողատիրական անհաւասարակըճութիւններու դարմանումը՝ օրէնսդրական միջոցներով: (Ծան. 8)

ՊԵՏԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔ

23.— Հանրային ծախսերու համար տուրքի գիտական դրութիւն մը, առանց սակայն ջրատելու անհատական և ընկերակցական ձեռներէցութիւնները, և երկրին արդիւնագործական և առևտրական գործունէութիւնները:

Ա.— Յառաջատուական Տուրք եկամուտի և ժառանգութեան վրայ: (Ծան. 9)

Բ.— Միօրինակ Տուրք հողի գետնարժէքին վրայ: (Ծան. 10)

* * *

Ներկայ Ծրագիրը վերաբնեւի է Կուսակցութեան Ընդհ. Պատգմ. Ժողովին կողմէ՝ Հիմնական Կանոնագրին տրամադրութեանց համաձայն:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ծան. 1. — Իմաստի տարբերութիւն մը կայ Հանրապետութիւն և Ռամկավարութիւն բառերուն միջև: Առաջինը կը շեշտէ Ներկայացուցչական Դրութիւնը իբրև կառավարութեան ձև, երկրորդը կը շեշտէ ուղղակի Ժողովրդային վեհապետութեան սկզբունքը:

Կան երկիրներ, ուր թէև Ռամկավարական սկզբունքը աւելի կամ նուազ չափով կը գործադրուի, բայց Հանրապետական շեն անոնք իրենց ձևին մէջ, ինչպէս Անգլիա և Յունաստան: Այս երկիրներուն մէջ դեռ գոյութիւն ունի ժառանգական թագաւորութիւնը: Զուտ Հանրապետական երկիրներու մէջ, ինչպէս Ֆրանսա և Զուիցերիա, ժառանգական պաշտօնավարութիւնը իսպառ ջընջուած է:

Միացեալ Նահանգները արդի լաւագոյն օրինակն է Հանրապետական-Ռամկավարութեան, ուր ազգին բարձրագոյն պաշտօնեան՝ Նախագահը, կ'ընտրուի ուղղակի Ժողովրդային քուէով և պատասխանատու է անոր, և ուր բոլոր քաղաքացիները անխտիր կը վայելեն քաղաքական հաւասար իրաւունքներ:

Ծան. 2. — Ներկայացուցչական Մարմիններու ընտրութիւնը երկու գլխաւոր սկզբունքներու հիման վրայ կը կատարուի — Մեծամասնական և Համեմատական:

Ենթադրենք թէ Հինգ տարրեր Հոսանքներու պատկանող 1000 քաղաքացիներ 10 Հողի պիտի ընտրեն քաղաքի մը գործերը վարելու պաշտօնով: Եթէ Մեծամասնական սկզբունքը ընդունուի, այդ Հինգ Հոսանքներէն ուէ մէկը որ 1000 քուէներուն կէսէն մէկ աւելի (501) կը շահի, բացարձակ իրաւունք կ'ունենայ իր 10ը թեկնածուներով տեղւոյն գործերը տնօրինելու: Եթէ սակայն Համեմատական սկզբունքը ընդունուի և իւրաքանչիւր 100 քուէի Համար մէկ ներկայացուցիչ տալու չափանիշը որդեգրուի՝ այն ատեն 1000 քուէներուն 600ը շահող Հոսանքը վեց ներկայացուցիչ միայն տալու իրաւունք կ'ունենայ, 300 քուէ շահողը՝ երեք ներկայացուցիչ, 200 քուէ շահողը՝ երկու ներկայացուցիչ, 100 քուէ շահողը՝ մէկ ներկայացուցիչ:

Ուէ ընտրութեան ատեն ներկայացուցիչ մը ընտրելու Համար պահանջուած քուէներու թիւը կը ճշդուի՝ տրուած քուէներուն Համազումարը բաժնելով ընտրելիներու թուովը, օրինակ

1000—:—10 Հաւասար է 100ի

այսինքն, ամէն մէկ 100 քուէի մէկ ներկայացուցիչ:

Հասկնալի է, անշուշտ, թէ ուր որ ընտրութիւնը միակ թեկնածուի մը շուրջ կը դառնայ, ինչպէս Նախագահի ընտրութեան պարագային, Համեմատական ներկայացուցչութեան սկզբունքը անգործադրելի է:

Ծան. 3.— Ասիկա կը նշանակէ թէ կառավարական

ուէ պաշտօնեայ չի կրնար ձերբակալել քաղաքացի մը և կամ բռնաբարել անոր ստացուածքը, բռնակարանը և թղթակցութեան իրաւունքը, առա՛նց օրինական Հրամանագրի մը:

Ծան. 4.— Պետական կազմին մէջ այս երեք բաժանումներու իրաւասութեան որոշ սահմաններ ճշդուած են, որպէս զի անոնք զերծ մնան ա՛յն չարիքներէն որ կրնան ծնիլ փոխադարձ միջամտութիւններէ և ազդեցութիւններէ:

Օրէնսդիր Իշխանութեանց պաշտօնն է միայն օրէնքներ դձեւ երկրին քաղաքական, տնտեսական և ընկերական պէտքերուն Համաձայն:

Դատական Իշխանութեանց պաշտօնը օրէնք չինել չէ, այլ Օրէնսդրական Մարմիններու կողմէ Հաստատուած օրէնքներուն վրայ հսկել, դանոնք մեկնել և անոնց ոգւոյն Համեմատ մճիւռներ արծակել: Դատաւորը պատասխանատու չէ, օրէնքին արդար կամ անիրաւ Հանգամանքին Համար:

Գործադիր Իշխանութեանց պաշտօնն է, պարզապէս տրուած մճիւռները Հաւատարմարար և պատշաճօրէն գործադրել:

Ծան. 5.— Նոյն իսկ ամենէն յառաջադէմ երկիրներու մէջ շատ անգամ զեղծումներու և շարաշահութիւններու ասպարէզ կ'ըլլայ Օրէնսդրական Մարմինը: Երեսփոխաններ և Մերակուտականներ զասակարգային շահերու ազդեցութեանց ենթարկուելով, կ'անտեսեն իրենց ուխտաւ պար-

տականութիւնը ժողովուրդին հանդէպ ու կը դա-
ւաճանեն Հանրային շահերու դէմ :

Այս կարգի չարիքները ջնջելու և անհատատա-
րիմ պաշտօնեաները պատժելու համար, արդի
Ռամկավարութիւնը կ'որդեգրէ այս յօդուածին
մէջ ամփոփուած սկզբունքները :

Ենթադրենք թէ՛ Հանրային կարծիքը ողելից
ըմպելիք արտադրելու և վաճառելու դէմ է, և այդ
կարծիքը մարմնացնող օրէնք մը կը պահանջէ .
բայց, ինչպէս երբեմն կը պատահի, Օրէնադիր
Մարմինը ի'նչ ի'նչ նկատումներով, կը հակառա-
կի այդպիսի օրէնքի մը : Այս պարագային քաղա-
քացիներ Հանրագրութեան մը միջոցաւ — որ պէտք
է պարունակէ օրէնքով սահմանուած թիւով ստո-
րագրութիւններ — իրաւունք կ'ունենան պարտա-
դրել Օրէնադիր Մարմինը, որ ուղղակի ժողովրդ-
դային քուէարկութեան ենթարկէ պահանջուած
առաջարկութիւնը : Քուէարկութեան արդիւնքը
կը վճռէ խնդիրը : Ասիկա կը կոչուի Նախաձեռ-
նութեան իրաւունք (Initiative) :

Միւս կողմէն, երբեմն կը պատահի որ, Օրէ-
նդիր Մարմինը կը փորձուի Հանրային շահու
վնասակար օրէնք մը անցնել : Այս պարագային
ալ վերոյիշեալ մէթոտով, ժողովուրդը իրաւունք
կ'ունենայ պահանջել որ, այդ օրէնքը գործադ-
րութեան դրուելէ առաջ ժողովուրդին հաւանու-
թեան ենթարկուի : Նոյնպէս քուէարկութեան ար-
դիւնքը կը վճռէ խնդիրը : Ասիկա կը կոչ-
ուի վերաբնութեան իրաւունք (Referendum) :

Երբ Հանրային պաշտօնեայ մը չարաչար կը
դորձածէ իրեն վստահուած դիրքը, ժողովուրդը,
ստանց սպասելու պաշտօնաշրջանի լրանալուն,
նոյն մէթոտով, իրաւունք կ'ունենայ պահանջել
անոր հրաժարումը : Այս պարագային յիշեալ
պաշտօնեային արարքները կը յանձնուին ժողովրդ
դային դատաստանին և նոր քուէարկութեամբ մը
կ'որոշուի անոր դիրքը : Ասիկա կը կոչուի Յետս
կոչում (Recall) :

Այսպիսի օրէնքի մը դոյութիւնը ինքնին ազ-
դարարութիւն մըն է Հանրային պաշտօնեաներուն,
որ անոնք խղճմտօրէն կատարեն իրենց պարտակա-
նութիւնները :

Ման . 6. — Այս յօդուածին իմաստը երբեմն կը նը-
կարագրուի («Տնտեսական Ռամկավարութիւն») բա-
ցարտութեամբ, և կը նշանակէ թէ տնտեսական
աշխարհի մէջ ամէն քաղաքացի իրաւունք ունի հա-
ւասար պատահութիւն վայելելու իր Ֆիզիքական,
մտային և բարոյական կարողութիւնները ի յայտ
բերելու և արդիւնաւորելու, առանց սակայն ջըն-
ջելու ազատ մրցակցութեան ինչպէս և անհատա-
կան սեփականութեան դրութիւնը : Այս յօդ-
ուածին ողին հակառակ է անսանձ շահագործում-
ներու, խախնարար մենաշնորհներու (թրքթ) և
ընկերային անարդար օրէնքներու և հաստատու-
թիւններու, որոնք կը զրկեն անհատը պատահու-
թեան հաւասար իրաւունքէն կեանքի գոյամարտին
մէջ :

Ծան. 7.— Ապահովագրութիւնը առանձին ընկե-
րութիւններու ձեռքին մէջ, շահադիտական ձեռ-
նարկ մըն է: Պետական դրութեան մէջ շահու-
շարժառիթը գոյութիւն չպիտի ունենայ, անոր
միակ նպատակը պիտի ըլլայ քաղաքացիներուն
բարեկեցութիւնը ապահովել, կարելի նուազագոյն
ծախքով: Պետական ապահովագրութիւնը պար-
տաւորիչ չէ, բայց անոր բարիքները այնքան բա-
ցայայտ են որ, ամեն քաղաքացի պիտի ուզէ օղ-
տուել այս դրութեան մատուցած առաւելութիւն-
ներէն:

Ծան. 8.— Երեք գլխաւոր պատճառներով ազգի մը
սահմաններուն մէջ պարփակուած Հողը՝ Հաւաքա-
կան ժառանգութիւն մըն է:

Ա.— Հողը մարդոց աշխատանքով ստեղծը-
ւած չէ, այլ Բնութեան մէկ պարզէն է (ինչպէս
օդը և ջուրը) և ազգի մը Ֆիզիքական գոյութեան
բացարձակ պայմանն է:

Բ.— Հողը իր տնտեսական արժէքը կ'ստա-
նայ բնակիչներու ներկայութենէն և անոնց ընդ-
հանուր, չինարար գործունէութենէն, Հետեւաբար
Հողին տնտեսական արժէքը մասնաւոր իմաստով
մը ընկերային ծագում և բնոյթ ունի:

Գ.— Տրուած սահմանի մը մէջ Հողին տարա-
ծութիւնը կը մնայ նոյնը, մինչ բնակիչներու թի-
ւը օրէ օր կ'աճի: Ապագայ սերունդներն ալ ի-
րաւունք և բաժին ունին այս ժառանգութեան մէջ,
ուստի անիրաւութիւն մը պիտի ըլլայ որ ունէ ան-
հատ կամ ընկերութիւն Հողի ընդարձակ տարածու-

թիւններ դրաւէ, ոչ թէ զայն արդիւնագործելու՝
այլ պարզապէս ապագային յաւելեալ արժէքով
վաճառելու շահապաշտ դիտաւորութեամբ:

Հողին մենաշնորհը պատմութեան մէջ բռնա-
պետական ձգտումներու կուտան եղած է: Հողա-
յին օրէնքներու նպատակն ըլլալու է:—

Ա.— Արդիւնէլ Հողին մենաշնորհը:

Բ.— Քաջալերել Հողին ընդհանուր և արդիւ-
նաբեր մշակութիւնը:

Գ.— Բաւարար Հող տալ Հողագործին՝ պե-
տական տնօրինութեամբ և ձեռնտուութեամբ:

Դ.— Ապահովել Հողագործին տնտեսական
բարեկեցութիւնը:

Ասիկա չ'նշանակեր թէ Հողը մշակելու դժկա-
մակ քաղաքացիներ ստիպուած պիտի ըլլան երկրա-
գործութեամբ զբաղելու՝ եթէ անոնք իրենց աբ-
հետին, տաղանդին կամ դրամադուխին կրնան
աւելի արդիւնաբեր ասպարէզ դնել ուրիշ զբա-
ղումներու մէջ:

Ծան. 9.— Եկամուտի և ժառանգութեան Տուրքին
չափը կը տարբերի գումարներու քանակին Համե-
մատութեամբ: Նախ՝ օրէնքով որոշուած գու-
մար մը (օրինակ 1,000 տօլար) աղատ կ'ըլլայ
տուրքէ, իսկ անկէ վեր իւրաքանչիւր 1,000
տօլարի Համար տուրքի սակագին մը կ'որոշուի,
(օրինակ, 5 առ Հարիւր) մինչև օրէնքով ճշդուած
յաջորդ քանակը (օրինակ, 10,000 տօլար).
և այսպէս աստիճանաբար, քանի մեծնայ Եկամու-
տի և ժառանգութեան գումարը, անոր Համեմատ
սակագինն ալ կը բարձրանայ:

Ծան. 10.— Անէն քաղաքացի իր սեփական Հողի
դեանարժէքին Համեմատութեամբ միօրինակ
տուրք մը վճարելով Պետական Գանձին՝ փոխ-Հա-
տուցում մը ըրած կ'ըլլայ Հասարակաց Ժառանգու-
թենէն իր գրաւած բաժնին Համար :

